

कर बुलेटिन

Tax Bulletin

<http://www.ird.gov.np>

आन्तरिक राजस्व विभागको प्रकाशन

वर्ष ५, अङ्क ६,७,८ र ९, २०७४ असोज-पुस, Years 5, Issue 6,7,8 and 9, December 2017

राजस्व संकलन १८.६५
प्रतिशतले वृद्धि

छैठौँ राष्ट्रिय कर दिवस सम्पन्न

काठमाडौँ । आन्तरिक राजस्व विभागले चालु आ.व.को प्रथम ६ महिनामा गत आ.व.को सोही अवधिको तुलनामा २१ अर्ब ५ करोड ९० लाख बढी राजस्व संकलन गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ पुस महिनासम्मको राजस्व संकलनको लक्ष्य रु. १ खर्व ३६ अर्ब ४१ करोड रहेकोमा रु. १ खर्व ३३ अर्ब ९९ करोड संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ९८.२३ प्रतिशतको प्रगति भएको छ भने गत वर्षको सोही अवधिको असुलीको तुलनामा १८.६५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

बाँकी पेज ३ मा....

काठमाडौँ । आन्तरिक राजस्व विभागले “हाम्रो पौरख हाम्रो कर, राष्ट्र निर्माणको दिगो भर” भन्ने नाराका साथ २०७४ साल मंसिर १ गते छैठौँ राष्ट्रिय कर दिवस भव्य रूपमा सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि तथा नेपाल सरकारका मुख्य सचिव श्री लोकदर्शन रेग्मीले निजी क्षेत्र सशक्त भएमात्र राज्य बलियो हुने भन्दै

परस्पर हितका लागि प्रशासन र निजी क्षेत्रको सहकार्यता महत्वपूर्ण रहने कुरामा जोड दिनुभयो । साथै राजस्व प्रशासनका कर्मचारीलाई प्रोत्साहित गरी आन्तरिक राजस्वको अधिकतम परिचालन गर्न नेपाल सरकार सदैव तयार रहेको समेत उहाँले बताउनु भयो । कार्यक्रमका विशेष अतिथि तथा अर्थ मन्त्रालयका सचिव श्री शंकर प्रसाद अधिकारीले मूल्य अभिवृद्धि कर तथा आयकरको क्षेत्रमा विवरण नबुझाउने करदाताको संख्या र बक्यौता बढ्दै गएकोले कर सहभागिताको स्तर अझै पनि संतोषजनक हुन नसकेको कुरा औँल्याउनु भयो । साथै मु.अ.करतर्फ न्यून विजकीकरण तथा विजक जारी नगर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न कर प्रशासनले जोड दिनुपर्ने बताउँदै सोही दिन शुभारम्भ भएको केन्द्रीय विजक अनुगमन प्रणालीलाई थप विस्तार गर्न समेत उहाँले सुझाव दिनुभयो ।
बाँकी पेज ८ मा....

यस भित्र		
देशभर कर दिवस मनाइयो	आन्तरिक राजस्व विभागद्वारा अनुगमन	कार्यालयहरुलाई निर्देशन
पृष्ठ ४	पृष्ठ ५	पृष्ठ १९

महानिर्देशकको सन्देश

राजस्व प्रशासनमा कार्यरत कर्मचारीले सदाचार पद्धतिलाई अवलम्बन गरी तोकिएको जिम्मेवारी कुशलतापूर्वक कार्य गर्न निर्देशन दिन्छु । यसका साथै कर कानून कार्यान्वयन र पालनामा सम्वद्ध उद्योगी, व्यवसायी, पेशाकर्मी लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला पक्षले आआफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्नुहुन्छ भन्ने अपेक्षा गर्दछु ।

हामी आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को छैठौँ महिना पूरा गरी सातौँ महिनामा प्रवेश गरेका छौँ । आर्थिक वर्षको प्रथम छ महिना (पुस महिनासम्म)को राजस्व संकलनको अवस्था हेर्दा राजस्व संकलनको लक्ष्य रु.१ खर्व ३६ अर्व ४१ करोड तोकिएकोमा रु.१ खर्व ३३ अर्व ९९ करोड संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ९८.२३ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । गत वर्षको सोही अवधिको असुलीको तुलनामा यस वर्षको असुलीमा करिब १८.६५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । शीर्षकगत राजस्व संकलनको अवस्थालाई हेर्दा व्याजकर, घरबहालकर र अन्तःशुल्क पुस महिनासम्मको लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ११५.४६, ११२.६६ र १०२.६४ प्रतिशत असुली भएको छन् भने मू.अ.कर, आयकर, स्वास्थ्य सेवा शुल्क तथा शिक्षा सेवा शुल्कको संकलन पुस महिनाको लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ९७.९५, ९४.९८, ८०.४८ र ७८.२९ प्रतिशत असुली भएका छन् ।

समग्र राजस्व संकलनको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा यस आर्थिक वर्षका लागि तोकिएको राजस्व लक्ष्य रु. २ खर्व ९९ अर्व असुली गर्न चुनौतीपूर्ण देखिएको छ । सबै शीर्षकगत करहरूको वृद्धिदर गत वर्षको तुलनामा सकारात्मक भएतापनि लक्ष्यमा भएको

उच्च वृद्धि तथा आयकर तथा मू.अ.करमा अपेक्षाकृत रुपमा वृद्धि हुन नसकेको कारणले गर्दा लक्ष्य प्राप्त गर्न नसकिएको हो । यसका साथै हाल वित्तीय संस्थामा भएको तरलता अभाव भई लगानीयोग्य पूँजीमा भएको अभाव तथा व्याजदरमा भएको वृद्धिका कारण उत्पादन तथा रोजगारी लगायतका आर्थिक गतिविधिमा अवरोध भएको छ । यसबाट व्याजकरमा वृद्धि हुने भएतापनि आयकर तथा मू.अ.करमा प्रत्यक्ष रुपमानकारात्मक असर पर्न जान्छ । आयकरमा परेको नकारात्मक असर व्याजकरमा हुने सकारात्मक असरको तुलनामा बढी हुने हुँदा राजस्व असुलीको लक्ष्य प्राप्तमा कठिनाई थपेको हो ।

तीन तहको निर्वाचन सम्पन्न भई संविधान तथा संघीयता कार्यान्वयनले गति लिएकाले यसको लागि ठूलो मात्रामा साधन स्रोतको आवश्यकता पर्दछ । आन्तरिक राजस्व परिचलनको जिम्मेवारी आन्तरिक कर प्रशासनमा रहेको तोकिएको लक्ष्य पूरा गर्न राजस्व नीति तथा कार्यक्रम र व्यवसायिक रणनीतिका साथ अघि बढ्नुपर्ने तथा सबैले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ । राजस्व प्रशासनमा कार्यरत कर्मचारीले सदाचार पद्धतिलाई अवलम्बन गरी तोकिएको जिम्मेवारी कुशलतापूर्वक सम्पन्न गर्न निर्देशन दिन्छु । यसका साथै कर कानून कार्यान्वयन र पालनामा सम्वद्ध

उद्योगी, व्यवसायी, पेशाकर्मी लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला पक्षले आआफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्नुहुनेछ भन्ने विश्वास राखेको छु ।

‘हाम्रो पौरख हाम्रो कर, राष्ट्र निर्माणको दिगो भर’ भन्ने मूल नाराका साथ मंसिर १ गतेका दिन मूल समारोहको कार्यक्रम र ७ गतेसम्म सप्ताहको रुपमा विभाग तथा कार्यालयस्तरमा अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम, करदाता शिक्षा कार्यक्रम, रक्तदान कार्यक्रम, कविता, निबन्ध तथा वक्तृत्वकला लगायत विविध कार्यक्रम गरी भव्यताका साथ राष्ट्रिय कर दिवस सम्पन्न भएको छ । कर दिवसले करदाता र कर प्रशासन बीचको सम्बन्ध सुदृढ हुनुको साथै दुवै पक्ष आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रमा उत्प्रेरित रही करदाताको कर सहभागिता र कर प्रशासनको कार्यसम्पादनस्तरमा वृद्धि हुन गई राजस्व संकलनको महत्वपूर्ण लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने तथा राष्ट्रको शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको उद्देश्यलाई पूरा गर्न आवश्यक पर्ने आन्तरिक श्रोतलाई दिगो र संस्थागत बनाउने उद्देश्यका साथ कर दिवस मनाइएको थियो । छैठौँ कर दिवस सफलतापूर्वक मनाउन सहयोग गर्नुहुने सबैमा कृतज्ञता ज्ञापन गरी आगामी दिनहरूमा पनि यस्तै सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

किशोर जंग कार्की
महानिर्देशक

माघ, २०७४

१ पेजको बाँकी....

राजस्व संकलन १८.६५ प्रतिशतले वृद्धि

शीर्षकगत रूपमा आयकर तर्फ रु. ७२ अर्ब ५ करोड, मूल्य अभिवृद्धि कर रु ३४ अर्ब ७२ करोड र अन्तःशुल्क तर्फ रु २६ अर्ब १४ करोड संकलन गरेको छ। सो रकम लक्ष्यको तुलनामा आयकर तर्फ ९७.१८ प्रतिशत, मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ ९७.९५ प्रतिशत र अन्तःशुल्क तर्फ १०२.६४ प्रतिशत हो। त्यसैगरी शिक्षा सेवा शुल्क र स्वास्थ्य सेवा कर क्रमशः रु. ४५ करोड र रु. ६२ करोड संकलन भएको छ। शिक्षा सेवा शुल्क तर्फ लक्ष्यको तुलनामा ७८.२९ प्रतिशत र स्वास्थ्यसेवा कर तर्फ लक्ष्यको तुलनामा ८०.४८ प्रतिशत संकलन भएको छ। गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा आयकर १५.७९ प्रतिशत, मूल्य अभिवृद्धि कर २१.१३ प्रतिशत, अन्तःशुल्क २३.७३ प्रतिशत, स्वास्थ्य सेवा कर १८.०२ प्रतिशत र शिक्षा सेवा शुल्क १६.४३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। आन्तरिक राजस्व विभागलाई आर्थिक वर्ष २०७४/७५ का लागि २ खर्व ९९ अर्ब ९१ करोड ३७ लाख ४५ हजार लक्ष्य तोकिएकोमा पुस मसान्त सम्ममा कुल वार्षिक लक्ष्यको ४५.४९ प्रतिशत असुली भएको छ।

मासिक समीक्षा तथा निर्देशन

आन्तरिक राजस्व विभागमा पुस ९ गते आयोजित मासिक समीक्षा कार्यक्रममा महानिर्देशक किशोरजंग कार्कीले राजस्व असुलीको लक्ष्य हासिल गर्न

आ.व.२०७४/०७५ पुससम्मको राजस्व संकलनको स्थिति: (M)

क्षेत्र	२०७३/०७४		२०७४/०७५		२०७४ पुससम्मको असुली प्रतिशत	राजस्व वृद्धिदर		वार्षिक लक्ष्यसंग तुलना	
	पुससम्मको लक्ष्य	पुससम्मको असुली	पुससम्मको लक्ष्य	पुससम्मको असुली		लक्ष्यको तुलनामा	असुलीको तुलनामा	लक्ष्य	असुली
आयकर	50244	56438	65875	62568	94.98	24.53	10.86	44.00	41.79
घर बल्लन कर	1614	1974	2116	2383	112.66	47.72	20.77	43.00	48.45
व्याज कर	4694	3818	6155	7106	115.46	51.38	86.13	49.00	56.58
बन्धा बाबुकर	56551	62229	74146	72057	97.18	27.42	15.79	44.35	43.10
मू.अ.कर (आन्तरिक)	28478	28667	35450	34724	97.95	21.93	21.13	48.00	47.02
अन्तःशुल्क (आन्तरिक)	20261	21129	25470	26144	102.64	29.03	23.73	45.00	46.19
स्वास्थ्य सेवा कर	591	528	775	624	80.48	5.52	18.02	61.00	49.09
शिक्षा सेवा शुल्क	439	387	575	450	78.29	2.65	16.43	58.00	45.41
बन्धा	106320	112940	136416	133999	98.23	26.03	18.65	45.49	44.68

इमान्दार प्रयत्नको जरुरी रहेको बताउँदै राजस्वको संभावनाका आधारमा कार्यालयहरूलाई राजस्वको लक्ष्य निर्धारण गरिएकोले त्यो पूरा गर्न निर्देशन दिनुभयो। उक्त कार्यक्रममा विभागका उपमहानिर्देशक शंकर प्रसाद खरेलले मू.अ.करको डेविट विवरण पेश गर्ने करदाताको संख्या अत्यन्त न्यून रहनुको कारण विश्लेषण गर्न र कर परीक्षण तथा अनुसन्धानको गुणस्तरमा सुधार गर्न निर्देशन दिनुभयो। विभागकै उपमहानिर्देशक यज्ञ प्रसाद हुंगेलले कार्यगत परिसूचकहरूको प्रगति सुधार गर्न निर्देशन दिँदै कार्यसञ्चालनको विशिष्ट रणनीति अख्तियार गरी कार्यसम्पादन गर्न आग्रह गर्नुभयो

। कर अधिकृतले Tax collector मात्र नभई Tax Generator को भूमिका निर्वाह गर्न जोड दिँदै राजस्व जोखिमका क्षेत्र पहिचान गरी बजार अनुगमन र अग्रिम कर कट्टी परीक्षणलाई प्राथमिकता दिन निर्देशन दिनु भयो। कार्यक्रममा आन्तरिक राजस्व विभागका उपमहानिर्देशकहरू शंकरप्रसाद खरेल, यज्ञप्रसाद हुंगेल, आन्तरिक राजस्व विभागका निर्देशकहरू तथा विभाग अन्तर्गत काठमाडौँस्थित ठूला कर दाता कार्यालय तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालयका सवै प्रमुख कर प्रशासक तथा करदाता सेवा कार्यालयका प्रमुख कर अधिकृतहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

मालसामान तथा सेवा खरिद विक्री गर्दा विल विजक लिने दिने सम्बन्धी आन्तरिक राजस्व विभागको

अत्यन्त जरुरी सूचना

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग
लाजिम्पाट, काठमाडौँ

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ बमोजिम वस्तु तथा सेवा विक्री गर्दा विक्रेताले क्रेतालाई अनिवार्यरूपमा विजक दिनुपर्ने र क्रेताले पनि विजक लिनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। विजक जारी गरे नगरेको अनुगमन गर्न आन्तरिक राजस्व विभाग तथा मातहत कार्यालयबाट बजारमा कर अधिकृत सहितको टोलीहरू खटाइएको छ। विक्रेताले विजक जारी गरेको नपाइएमा वा कारोवार मूल्य भन्दा घटीमा विजक जारी गरेको पाइएमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन बमोजिम कर अधिकृतले प्रत्येक पटक रु. ५०००। (पाँच हजारमात्र) तत्कालै जरिवाना गर्न सक्नेछ। त्यसैले प्रत्येक विक्रेताले वस्तु वा सेवा विक्री गर्दा अनिवार्यरूपमा विजक जारी गर्न हुन र वस्तु तथा सेवा खरीद गर्दा क्रेताले आफूले तिरेको मूल्यको अनिवार्यरूपमा विजक लिन हुन अनुरोध छ।

ल

देशभर कर सप्ताह मनाईयो

कर दिवस २०७४ को अवसरमा आयोजित करदाता शिक्षा कार्यक्रममा सहभागी हुँदै कस्तुरी कलेजका विद्यार्थीहरू इटहरीमा ।

आन्तरिक राजस्व विभाग मातहतमा रहेका सम्पूर्ण आन्तरिक राजस्व कार्यालय र करदाता सेवा कार्यालयले पनि मंसिर १ देखि ७ सम्म सप्ताहव्यापी कार्यक्रम सञ्चालन गरी भव्यताका साथ कर सप्ताह मनाएका छन् । कर सप्ताहको पहिलो दिन कार्यालयहरूले कर्मचारी, व्यवसायीहरू तथा सरोकारवाला पक्षहरूको उपस्थितिमा कर सम्बन्धी चेतनामूलक सूचना तथा जानकारी लेखिएका ब्यानर र प्लेकार्ड सहित प्रभातफेरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेका थिए । यस्तैगरी कर सप्ताहभरी करदाता शिक्षा कार्यक्रम, उत्कृष्ट कर्मचारी तथा करदाताहरूको सम्मान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन

गरिएका थिए । त्यसवाहेक आन्तरिक राजस्व कार्यालय भद्रपुरले वक्तृत्वकला प्रतियोगिता, आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगर र धरानले रक्तदान कार्यक्रम, आन्तरिक राजस्व कार्यालय भैरहवाले कविता वाचन प्रतियोगिता सञ्चालन गरेका थिए । यस्तै आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगरले व्याडमिन्टन प्रतियोगिता र दौड प्रतियोगिता पनि सञ्चालन गरेको थियो। यस्तैगरी राजधानी र राजधानी बाहिरका कार्यालयहरूले पनि विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरी कर दिवस तथा सप्ताह भव्यताका साथ मनाएका थिए ।

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

लाजिम्पाट, काठमाडौंको

मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका न्यक्तिहरूले आफ्नो कारोवार स्थलमा मूल्य अभिवृद्धि कर सहितको प्राइस ट्याग उल्लेख गर्ने सम्बन्धी सूचना

मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, (संशोधन सहित) २०५३ को नियम १४ (ख) मा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका व्यक्तिले आफ्नो औद्योगिक प्रदर्शनी कक्ष, विक्री कक्ष, होटल, रेस्टुरेन्ट, बार, कारोवार स्थल वा आपूर्ति गर्ने स्थानमा राखिएको कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको विक्री मूल्य (ट्याग प्राइस, मेनु प्राइस र सेफप्राइस) मा मूल्य अभिवृद्धि कर सहितको मूल्य उल्लेख गर्नुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएकोले सोही अनुसा गर्नु गराउनु हुन सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

आन्तरिक राजस्व विभागद्वारा अनुगमन

विभागको अनुगमन टोलीले अनुगमनको क्रममा आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं. १, क्षेत्र नं. २, क्षेत्र नं. ३, आन्तरिक राजस्व कार्यालय नेपालगञ्ज, आन्तरिक राजस्व कार्यालय धनगढी र आन्तरिक राजस्व कार्यालय महेन्द्रनगरमा अनुगमन गरेको थियो ।

आन्तरिक राजस्व विभागले आ. व. २०७३/०७४ को कार्यसम्पादनको अनुगमन मूल्यांकन गर्ने सिलसिलामा विभिन्न कार्यालयहरूका स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । विभागको अनुगमन टोलीले राजधानी र बाहिर गरी आठ स्थानमा अनुगमन गरेको हो । अनुगमनको क्रममा अनुगमन टोलीले आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं. १, क्षेत्र नं. २, क्षेत्र नं. ३, आन्तरिक राजस्व कार्यालय नेपालगञ्ज, आन्तरिक राजस्व कार्यालय धनगढी र आन्तरिक राजस्व कार्यालय महेन्द्रनगरमा अनुगमन गरेको थियो । विभागको अनुगमन टोलीले स्थलगत निरीक्षणको क्रममा कार्यसम्पादन प्रगतिहरूको अनुगमन गर्ने तथा कार्यालय प्रमुख एवं अन्य

कर्मचारीहरूसंग छलफल गरी विभिन्न विषयहरूमा तत्काल सुधार गर्नुपर्ने देखिएका विभिन्न विषयहरूमा तत्कालै सुधार गरी

कार्यसम्पादन गर्न निर्देशन दिएको थियो । अनुगमन पश्चात विभागका तर्फबाट निम्नानुसार निर्देशन दिईएको थियो ।

करदाता सेवा शाखातर्फ

साविकमा मू.अ.कर दर्ता खारेजी गर्न निवेदन एवं मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को अनुसूची ११ भरी कार्यालयमा बुझाएका तर ती निवेदन उपर हालसम्म कार्यारम्भ भएको नदेखिएको र यस पूर्वको अनुगमन पश्चात् जारी गरिएको निर्देशनमा समेत दर्ता खारेजीलाई प्राथमिकताका साथ सम्पन्न गर्न निर्देशन भएकोमा त्यसतर्फ सार्थक प्रयास भएको नपाइएको हुंदा मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता खारेजीका निवेदनउपर तत्काल कार्यवाही गरी नियमानुसार दर्ता खारेज गर्ने, संयुक्त उद्यमको रूपमा मूल्य अभिवृद्धि कर प्रयोजनको लागि दर्ता भएका निर्माण व्यवसायीहरूबाट कर तथा कर विवरण संकलन गर्ने र कारोबार समाप्त भएपश्चात् अविलम्ब दर्ता खारेज गराउनेतर्फ विशेष ध्यान दिने, कम्प्यूटर विलिङ्ग गर्ने स्वीकृत प्रदान

गरिएका करदाताहरूको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने, कर प्रणालीमा Marking गर्ने र त्यस्ता करदाताको बिजक प्रणालीको अनुगमन गर्ने लगायत कर दाताहरूको अभिलेख खद्यावधिक गर्न संकलित सूचनालाई अविलम्ब PDCR मार्फत कम्प्यूटर अभिलेख अद्यावधिक गर्ने र थप करदाताहरूको सूचना संकलन गरी अद्यावधिक गर्नेतर्फ निरन्तर प्रयत्नशील रहने । करदाताका फाइलहरू व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने, मूल्य अभिवृद्धि करतर्फको कर विवरण पेश गर्ने र नगर्ने करदाताको संख्या, विवरण पेश गर्ने करदातामध्ये डेबिट, क्रेडिट र शुन्य विवरण दिने करदाताको संख्या, डेबिट, क्रेडिट र कम आदिको एकीकृत र महत्वपूर्ण सूचना प्रदान गर्ने VAT Statistics को अध्ययन र विश्लेषण गरी कर सहभागिताको अवस्थामा सुधार

का प्रयास गर्ने, Non-filer घटाउने सम्बन्धमा ठोस कार्य गरेको नदेखिएको हुंदा मू.अ.कर विवरण नदिने कर दाताहरूको संख्या १ प्रतिशतभन्दा कम कायम राख्ने नीतिको कार्यान्वयन गर्न कार्यालय प्रमुख र सम्बन्धित सबै कर्मचारीहरूले विशेष ध्यान पुर्‍याउने । सरसर्ती कर परीक्षण (Rapid Verification) को गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने, परीक्षणमा देखिएका कैफियतहरूलाई करपरीक्षण छनौट तथा अनुसन्धानको आधार बनाउने र माग गरिएको कर तोकिएको अवधिभित्र दाखिला नभएमा सो माग रकमलाई वक्यौता लगतमा जनाउने तथा करदाता शिक्षालाई गुणात्मक बनाउने, शाखागतरूपमा स्वीकृत कार्यमूलक परिसूचकहरूमध्ये कतिपय परिसूचकहरूको प्रगति विवरण अद्यावधिक गर्ने निर्देशन भयो ।

संकलन शाखातर्फ

वार्षिक राजस्व लक्ष्य हासिल गर्न विशेष कार्ययोजना बनाई प्रयासरत रहने, गत वर्षबाट जिम्मेवारी सरी आएका बक्यौताको अभिलेख प्रमाणित गरी राख्ने, मासिक रूपमा बक्यौता लगत अद्यावधिक गरी अभिलेख राख्ने, बक्यौताको समय, रकम, कारोबारको क्षेत्र, भूगोल आदिको आधारमा वर्गीकरण गरी तदनुसार असुली रणनीति अख्तियार गर्ने, संकलन भ्रमण गर्नुपूर्व बक्यौताको विवरण, बक्यौता रहनुको कारण अध्ययन गर्ने, टेलिफोनमार्फत करदातासंग सम्पर्क र असुलीको प्रयास गर्ने, संकलन भ्रमण गर्ने क्रममा बक्यौता कर संकलन गर्न करदाताको कारोबारस्थल निरीक्षण गरी बक्यौता रहनुको कारण बुझ्ने, करदाताको वित्तीय अवस्थाको जानकारी लिन निर्देशन दिइयो। यसका साथै बक्यौता असुल गर्न कानूनी कार्यवाही गर्नुपूर्व ठूलो बक्यौता रकम भएका, तत्काल बक्यौता असुल नगरे पछि असुल गर्न कठिन हुने करदाता, लामो अवधिदेखि बक्यौता रहेको करदाताहरूलाई प्राथमिकता दिने, बक्यौता असुल गर्ने सिलसिलामा कानूनी कार्यवाही गर्नुपूर्व अनिवार्यरूपले संकलन भ्रमण गरी प्रतिवेदन लिनुपर्नेमा जोड दिइएको थियो। यस्तै कतिपय करदाताको कर निर्धारणको समयमा क्रेडिट भएपनि कर निर्धारणको रकम विवरणमा मिलान

गर्ने समयसम्म डेविट अवस्थामा पुगिसकेकोमा पनि TP Notice दिने गरेको र कतिपय केसहरूमा करदाता आफैले कर विवरणको अन्य थपघट महलको डेविटतर्फ समावेश गरेको र सो बमोजिम कार्यालयले TP Notice दिई बक्यौता मिलान गरेको देखिएको र यसले करदाताको कर लाग्ने वस्तुको मौज्जातले खाम्ने क्रेडिट तथा पूंजीगत वस्तुमा तिरेको करको हिसाब अन्यथा हुन जाने हुंदा कर निर्धारण गरी माग गरिएको कर रकम नगद असुल गर्नतर्फ जोड दिने निर्देशनमा उल्लेख छ। कानूनी कार्यवाही गर्नुपूर्व प्रत्येक करदाताको बक्यौता विवरण, करदाताको व्यक्तिगत विवरण, बक्यौता रहनुका आधार र कारण, संकलन भ्रमण

प्रतिवेदन समेत संलग्न गरी कार्यालयबाट गरिएका अन्य प्रशासनिक प्रयासहरूको एकीकृत विवरण उल्लेख गर्दै कानूनका दफा, उपदफा र खण्ड भए सो समेत उल्लेख गरी प्रत्येक करदाताको बेग्ला बेग्लै मिसिल तयारी गरी प्रक्रियागतरूपमा निर्णय गर्ने, निर्णय कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित कार्यालय वा निकायमा पत्राचार गर्ने, सोको जानकारी तत्कालै महानिर्देशकलाई दिने र सो कार्यवाहीको EIMS मा प्रविष्टि गरेपश्चात सबै कागजातहरू प्रत्येक करदाताको मूल फाइलमा सुरक्षित राख्नुपर्ने। मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ धेरै करदाताको ATR मा Unused Payment रहेको पाइएको हुंदा उक्त करदाताको RMIS, RAS, ATR, Return Detail, तथा सक्कल भौचर आदिको छानबिन गर्ने, आवश्यक परे सम्बन्धित करदातालाई जानकारी गराई उनीहरूबाट थप प्रमाण तथा पुष्ट्याई लिन, स्पष्ट आधार र कारण खुलाई प्रक्रियागत ढंगले निर्णय गरी गराई अविलम्ब यस्ता Unused Payments लाई PDCR मार्फत हटाई करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गर्न जस्ता विविध पक्षमा निर्देशन दिइएको थियो।

कार्यालय व्यवस्थापनतर्फ

प्रशासनिक निर्णय गर्दा वा पत्राचार गर्दा निर्णयश्रृंखलामा संलग्न सबै पदाधिकारीहरूले आफ्नो नाम, पदनाम, र शाखा वा महाशाखाको नाम उल्लेख गर्नुपर्नेमा कतिपय निर्णय निर्माण र पत्राचार गर्दा सो व्यवस्थाको पूर्ण परिपालना भएको नपाइएको हुंदा यसतर्फ विशेष ध्यान दिने, सूचना अधिकारी, गुनासो सुन्ने अधिकारी, गुनासो सुन्ने पद्धति, उजुरी पेटिका,

सूचना पाटी आदिको समुचित प्रबन्ध गर्ने, कार्यालयको राजस्व असुली, चालू तथा पूंजीगत बजेटतर्फको कार्यप्रगति लगायत अन्य कार्यमूलक कार्यप्रगतिको सूचना कार्यालयको सूचना पाटीमा नियमितरूपमा सार्वजनिकीकरण, सम्प्रेषण र प्रकाशन गर्ने, कार्यालय प्रमुख लगायत सबै कर्मचारीहरूले पोशाक, परिचयपत्र धारण गर्नुपर्ने जस्ता आचार संहिताको परिपालनामा जोड दिने, सम्बन्धित

ऐन कानूनले तोके बमोजिमका अभिलेख राख्ने, कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ता निर्देशिकाले तोकेको ढांचामा प्रतिवेदन गर्ने, अभिलेख राख्ने र अभिलेख तथा विवरणहरूलाई अनिवार्य रूपमा सम्बन्धित अधिकृत तथा कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गरी राख्ने जस्ता कुरामा जोड दिन निर्देशन दिइएको थियो।

कर परीक्षण तथा अनुसन्धान शाखातर्फ

कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्दा पुराना र म्याद जाने करदाताहरूलाई उच्च प्राथमिकता दिई म्याद नजाने गरी करपरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने, विगतबाट जिम्मेवारी सरी आएका, चालु वर्षमा कर परीक्षणको लागि छनौट भएका, चालु वर्षमा कर परीक्षण सम्पन्न भएका र आगामी अवधिको लागि जिम्मेवारी सरी जाने करदाताको संक्षिप्त विवरण देखिने गरी अभिलेख अद्यावधिक राख्ने,

कार्यालयबाट कर परीक्षण र अनुसन्धान गर्नको लागि करदाताहरू छनौट गर्दा स्पष्ट आधार र कारणहरू खोल्नुपर्ने, राजस्व जोखिम विश्लेषण गरी कार्यालयबाट छानबिन तथा जांच गर्नुपर्ने, कर परीक्षण तथा अनुसन्धान प्रतिवेदनमा विभागले समावेश गर्नु पर्ने भनी तोकिएको सूचना समावेश र विश्लेषण गर्नुपर्ने, कर परीक्षण र अनुसन्धान गर्दा ऐनको दफा, उपदफा, खण्ड भए सो खण्ड र

नियमावलीको नियम उपनियम आदि स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नपर्ने, वित्तीय विवरणमा देखिएको सञ्चालक सापटी आदिको विषयमा विश्लेषण गर्ने, सो सापटी प्राप्त भएको वा दिइएको विषयमा प्रमाण संकलन गरी कर परीक्षणको फाइलसाथ संलग्न राख्ने, व्यक्तिगत लिएको ऋण बैंकमार्फत् लिए/नलिएको कर परीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गर्ने, कर परीक्षण गर्दा करदाताले डेबिट/क्रेडिट समायोजन गरेको विषयमा छानबिन गर्नुपर्ने, करदाताको बेरुजु, बक्यौ ता, Unused Payments आदि भए सोको रुजु गरी सो व्यहोरा प्रतिवेदनमा उल्लेख गर्ने, चालु वर्षको कर परीक्षणमा बढी क्रेडिट हुने करदाताको छनौट गरी क्रेडिटको कारण र अवस्थाको Verification गरी वास्तविक मौज्दात र अभिलेखको बीचमा अन्तर देखिएमा तुरुन्त आवश्यक कार्यवाही गर्ने, मू.अ.कर फिर्ता दावीको कर परीक्षण

गर्दा ATR, Unused Credit, Unused Payments, Sundry Credit समेत हेरी अभिलेख अद्यावधिक गरी फिर्ता दिने व्यवस्था मिलाउने आदि निर्देशन भयो । यस्तै निर्देशनमा प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदनउपर निर्णय भई आएका करदाताहरूको पुन कर निर्धारण समयमै गर्ने, साथै, राजस्व न्यायाधीकरण वा अदालतबाट अन्तिम निर्णय भई आएका फाइलहरूको सम्बन्धमा तोकिएको समयभित्र पुन छानबिन गर्ने, शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा दिने संस्थाहरूको बजार अनुगमन प्रभावकारी रूपमा गर्ने र शिक्षा सेवा शुल्क तथा स्वास्थ्य सेवा करतर्फको कर निर्धारण गर्दा कानून बमोजिम जरिवाना समेत गणना गर्ने, सामाजिक संघसंस्था, सहकारी, शिक्षण संस्था र स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने संस्थाहरूको TDS Audit गर्ने जस्ता जस्ता कुरा समेटिएका थिए ।

शिक्षा सेवा शुल्क सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सूचना

प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका र निजी क्षेत्रबाट संचालित जुनसुकै किसिमको शिक्षा प्रदान गर्ने निकायले लिने भर्ना तथा मासिक शिक्षण शुल्कमा १ प्रतिशतका दरले शिक्षा सेवा शुल्क लगाईने र असूल गरिने व्यवस्था छ ।

प्रत्येक शिक्षण सेवा प्रदायकले आफ्नो विक्री विवरण अभिलेख गर्ने प्रयोजनको लागि तोकिएको ढांचामा आन्तरिक राजस्व कार्यालय बाट विक्री खाता प्रमाणित गराई सोही खातामा सम्पूर्ण विक्री विवरण प्रविष्ट गर्नु पर्ने र शाखा समेत रहेकोमा प्रत्येक शाखाको समेत छुट्टा छुट्टै विक्री खाता प्रमाणित गराउनु पर्दछ ।

शिक्षा सेवा शुल्क सम्बन्धि विवरण दाखिला गर्ने प्रयोजनका लागि चार महिनाको एक कर अवधी कायम गरेकोले कार्तिक, फागुन र आषाढमा क्रमशः प्रथम, दोश्रो र तेस्रो चौमासिक विवरण र असूल गरेको कर रकम कर अवधि समाप्त भएको पच्चिस दिन भित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा दाखिला गर्नु पर्दछ ।

स्मरण रहोस शिक्षा सेवा शुल्क असूल गर्ने प्रयोजनको लागि विश्वविद्यालय, महाविद्यालय, कलेज, मेडिकल कलेज, प्राविधिक शिक्षालय, ईन्जिनियरिङ कलेज, डेन्टल कलेज, नर्सिङ कलेज, कम्प्युटर कलेज, भाषा कलेज, टुरिज्म कलेज लगायतका शिक्षण संस्था हरूको आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू बाट ब्यापक अनुगमन भै रहेको छ ।

समयमै आफुले दाखिला गर्नु पर्ने शिक्षा सेवा शुल्क दाखिला गरी कानूनी कारवाही बाट बच्न आन्तरिक राजस्व विभाग सम्बन्धित सबैमा अनुरोध गर्दछ ।

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

१ पेजको बाँकी..

छैठौँ राष्ट्रिय कर दिवस सम्पन्न

राज्यमा संकलन हुनुपर्ने राजस्व र संकलन भएको राजस्वको खाडल (Revenue Gap) विश्लेषण गर्न जरुरी रहेको तर्फ इंगित गर्दै कार्यक्रमका अध्यक्ष तथा राजस्व सचिव श्री शिशिर कुमार हुंगानाले आन्तरिक राजस्व परिचालन गर्न संभाव्य आर्थिक क्षेत्रहरुको पहिचान गरी करको दायरा फराकिलो गर्नुपर्ने विषयमा कर प्रशासनको थप प्रयास आवश्यक रहेको बताउनु भयो । कार्यक्रममा विभागका महानिर्देशक श्री किशोर जंग कार्कीले कार्यक्रमका सहभागी तथा अतिथिहरुलाई स्वागत गर्दै करदाताको स्वेच्छक कर सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने, कर कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने, करका दरहरुलाई स्थिर राखी कराधार विस्तार गर्ने, प्रक्रियागत सरलीकरण गर्दै स्वचालित र सूचना प्रविधिमैत्री बनाउने, कर सम्बन्धी विवादहरुलाई शीघ्र रुपमा समाधान गर्दै संकलन तथा सहभागिता लागत न्युन गर्ने र उच्चस्तरीय कर प्रणाली पुनरावलोकन आयोगले दिएका कर सुधार सम्बन्धी सुझावहरुलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै लैजाने उल्लेख गर्नु भयो । कार्यक्रममा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका कार्यवाहक अध्यक्ष श्री शेखर गोल्छाले परम्परागत कर प्रशासन आधुनिकतातर्फ अग्रसर रहेकोमा खुशी व्यक्त गर्दै व्यवसायको अनुगमन गर्ने निकाय धेरै रहेको तर सहजीकरण गर्ने निकाय कम रहेको हुंदा कर विवाद निरूपण गर्नका लागि कर विवाद समाधान गर्ने स्थायी संयन्त्र आवश्यक रहेको व्यहोरा बताउनुभयो । यसै गरी नेपाल उद्योग परिसंघका अध्यक्ष श्री हरिभक्त शर्माले राज्यमा लगानीको उपयुक्त वातावरण सिर्जना गर्न कर प्रशासनको महत्वपूर्ण भूमिका रहने व्यहोरा उल्लेख गर्नुभयो । साथै नेपाल च्याम्बर अफ कमर्शका प्रथम उपाध्यक्ष श्री ज्ञानेन्द्ररत्न

आन्तरिक राजस्व विभागका कर्मचारीहरु छैठौँ कर दिवसको अवसरमा आयोजित प्रभातफेरी कार्यक्रममा ब्यानर बोकेर सहभागी हुँदै

तुलाधरले निजी क्षेत्र केवल नाफा उन्मुख नभएको र अर्थतन्त्रमा रोजगारी समेत सिर्जना गरेको वास्तविकता स्मरण गराउनु भयो भने सम्मानित हुने करदाताहरुको तर्फबाट सूर्य नेपाल प्रा.लि.का श्री रवि के.सी.ले विवादित कर निर्धारणको न्यायिक पुनरावलोकनका क्रममा धरौटी राख्नुपर्ने व्यवस्थाले करदाताको व्यवसायमा तरलताको समस्या सिर्जना हुने भएको हुंदा यसतर्फ संबन्धित निकायको ध्यान जानुपर्ने विषयमा जोड दिनु भयो । कार्यक्रममा उद्योग वाणिज्य क्षेत्रका विशिष्ट व्यक्तित्वहरु, राजस्व न्यायाधिकरणका अध्यक्ष, अर्थ मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभागका उच्च पदस्थ कर्मचारी एवं अन्य कर्मचारी, पत्रकार लगायत विभिन्न सरोकारवाला महानुभावहरुको उपस्थिति रहेको थियो ।

वि. सं. २०६९ साल देखि औपचारिक रुपमा कर दिवस मनाउन शुरु गरिएकोमा करदाता शिक्षा र सचेतना

कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकार मार्फत सरोकारवाला सबैमा आधुनिक कर प्रणालीको मूल्य मान्यता अनुरूप करारोपण गरी करको दायरा विस्तार गर्नु नै कर दिवसको प्रमुख उद्देश्य हो । कर दिवस मनाउंदा करदाता र कर प्रशासन बीचको सम्बन्ध सुदृढ हुनुको साथै दुवै पक्ष आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रमा उत्प्रेरित रही करदाताको कर सहभागितामा र कर प्रशासनको कार्यसम्पादनस्तरमा वृद्धि हुन गई राजस्व संकलनको महत्वपूर्ण लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा आन्तरिक राजस्व विभागको छ । साथै, समग्र राष्ट्रको शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको उद्देश्यलाई पूरा गर्न आवश्यक पर्ने आन्तरिक श्रोतलाई दिगो र संस्थागत बनाउन, आम नागरिकमा कर जागरण ल्याउन तथा करदातामा कर सहभागितामा वृद्धि गर्न कर दिवसको आफ्नै विशिष्ट महत्व रहेको छ ।

छैठौँ कर दिवसको अवसरमा आयोजित प्रभातफेरी कार्यक्रममा सहभागी हुँदै आन्तरिक राजस्व विभागका कर्मचारीहरू लाजिम्पाटमा ।

केन्द्रीय विजक अनुगमन प्रणाली सुरु

राज्यको कुल राजस्व संकलनमा ४२.३८ प्रतिशत योगदान गर्ने आन्तरिक राजस्व विभागद्वारा छैठौँ राष्ट्रिय कर दिवसका अवसरमा कारोबार संपन्न हुँदाका बखत नै करको आयामबाट अनुगमन गरी कर सहभागिता अभिवृद्धि गर्न तथा नवीन एवं आधुनिक प्रविधिको प्रयोगबाट कर प्रशासनको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने हेतुले आन्तरिक राजस्व विभागको आफ्नै जनशक्तिबाट निर्मित केन्द्रीय विजक अनुगमन प्रणाली (Central Billing Monitoring System) को शुरुवात गरिएको थियो । यसै सिलसिलामा करदाता श्री सिप्रदी ट्रेडिङ प्रा. लि.लाई विभागको उक्त प्रणालीमा आवद्ध गराई सो प्रणालीको शुभारम्भ गरिएको थियो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि तथा नेपाल सरकारका मुख्य सचिव श्री लोकदर्शन रेग्मी विभागको वार्षिक प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नुहुँदै ।

उत्कृष्ट कर्मचारी तथा करदातालाई सम्मान

उक्त कार्यक्रममा आ.व.२०७३/७४ मा विभिन्न क्षेत्रमा बढी राजस्व दाखिला गर्ने तथा उच्च कर सहभागिता जनाउने पन्ध्र

करदातालाई सम्मान गरिएको थियो । त्यस्तै विभाग र अन्तर्गत कार्यालयमा कार्यरत कार्यसम्पादनमा

उत्कृष्टता हासिल गर्ने दश जना कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिएको थियो ।

छैठौँ राष्ट्रिय कर दिवस २०७४ को अवसरमा पुरस्कृत हुने कर्मचारीहरूको नामावली

सि.नं.	पद	नाम, थर	कार्यालयको नाम
१	निर्देशक	खेमनारायण रेग्मी	आन्तरिक राजस्व विभाग
२	कर अधिकृत	ध्रुवराज शर्मा	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भक्तपुर
३	कर अधिकृत	छविीलाल कोईराला	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, महेन्द्रनगर
४	कर अधिकृत	जीवनाथ ज्ञवाली	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर
५	कर अधिकृत	गुणराज पोखरेल	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भरतपुर
६	कर अधिकृत	लक्ष्मण प्रसाद घिमिरे	करदाता सेवा कार्यालय, कलंकी
७	कम्प्युटर अधिकृत	पदम बहादुर भण्डारी	आन्तरिक राजस्व विभाग
८	नायव सुब्बा	सरला रेग्मी	करदाता सेवा कार्यालय, नेपालगंज
९	नायव सुब्बा	जगत कुमार गुरुङ	करदाता सेवा कार्यालय, बुटवल
१०	कार्यालय सहयोगी	खडानन्द सुवेदी	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, बिराटनगर

स्वास्थ्य सेवा कर सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सूचना

स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने कुनै पनि निजी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवा हरूको जारी गर्ने विजकमा मूल्यको ५ प्रतिशतका दरले स्वास्थ्य सेवा कर लगाईने र असूल गरिने व्यवस्था छ ।

प्रत्येक स्वास्थ्य सेवा प्रदायकले आफ्नो विक्री विवरण अभिलेख गर्ने प्रयोजनको लागि तोकिएको ढाँचामा आन्तरिक राजस्व कार्यालय बाट विक्री खाता प्रमाणित गराई सोही खातामा सम्पूर्ण विक्री विवरण प्रविष्ट गर्नु पर्ने र शाखा समेत रहेकोमा प्रत्येक शाखाको समेत छुट्टा छुट्टै विक्री खाता प्रमाणित गराउनु पर्दछ ।

कर सम्बन्धी विवरण दाखिला गर्ने प्रयोजनका लागि चार महिनाको एक कर अवधी कायम गरेकोले कार्तिक, फागुन र आषाढमा क्रमशः प्रथम, दोश्रो र तेस्रो चौमासिक विवरण र असूल गरेको कर रकम कर अवधि समाप्त भएको पच्चिस दिन भित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा दाखिला गर्नु होस ।

स्मरण रहोस "आयुर्वेदिक, होमियोपेथिक, एलोपेथिक, चार्डीनिज, ट्रेडिशनल लगायतका विभिन्न विधिबाट स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने कुनै पनि हस्पिटल, रिसर्च सेन्टर, मेडिकल सेन्टर ल्कनिक, पोली ल्कनिक, डेन्टल हस्पिटल, लेब्रोटेरिज, ईमेजिङ.सेन्टर, टेलिमेडिसिन सेन्टर, अल्टरनेटिभ मेडिसिन सेन्टर" जस्ता संस्थाहरूको आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू बाट व्यापक अनुगमन भै रहेको छ ।

समयमै करदाताको दायित्व निर्वाह गरी कानूनी कारवाही बाट बच्न आन्तरिक राजस्व विभाग विशेष अनुरोध गर्दछ ।

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
आन्तरिक राजस्व विभाग
लाजिम्पाट, काठमाडौं

छैठौं राष्ट्रिय कर दिवस, २०७४ को उपलक्ष्यमा मंसिर १ गते विभिन्न क्षेत्रका बढी राजस्व दाखिला गर्ने तथा उच्च कर सहभागिता जनाउने सम्मानित करदाताहरू

सि.नं.	छनौटका क्षेत्रहरू	ब्यापारिका नाम
१	सवैभन्दा बढी कर तिर्ने करदाता	सूर्य नेपाल प्रा.लि.
२	निर्यातकर्ताहरू मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	भर्सेन्ड टेक्नोलोजिज प्रा.लि.
३	विशेष उद्योग मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	हिमाल पावर लि.
४	कृषि एवम् पशुपन्छीजन्य उद्योग मध्ये आयकर तिर्ने करदाता	राष्ट्रिय बीउ विजन कम्पनी लि.
५	सहकारी संस्था मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.
६	बैंक वित्तीय संस्था तथा लघु वित्त मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	हिमालयन बैंक लि.
७	व्रीमा व्यवसाय मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	नेपाल पुनर्बीमा कं.लि.
८	स्वास्थ्य तथा शिक्षा सेवा मध्ये सवै भन्दा बढी आयकर तिर्ने	त्रियोग उच्च माध्यमिक विद्यालय प्रा.लि.
९	सूचना प्रविधि सेवा मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	वर्ल्डलिनक कम्प्युनिकेशन प्रा.लि.
१०	पर्यटन व्यवसाय मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	टाईगर टप्स प्रा.लि.
११	व्यापार व्यवसाय मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	सिप्रदी ट्रेडिङ प्रा.लि.
१२	साना करदाता (वार्षिक रु ५ करोड सम्म कारोबार भएका) मध्ये सवै भन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	डा. उपेन्द्र देवकोटा
१३	मझौला करदाता (वार्षिक रु ५ करोड देखि रु ४० करोडसम्म कारोबार भएका) मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	गोर्खा डेभलपमेन्ट बैंक (नेपाल) लि.
१४	व्यक्तिगत आयकर तिर्ने करदाता मध्ये सवैभन्दा बढी आयकर तिर्ने करदाता	सिद्धार्थ शमशेर जवरा
१५	२०५४ मा VAT मा दर्ता भै समयमै कर बुझाउने करदाता मध्ये २०७२/७३ मा बढी मु.अ. कर तिर्ने करदाता	पवन कुमार ईन्टरनेशनल

कविता प्रतियोगितामा अस्मिता प्रथम

राष्ट्रिय कर दिवसको अवसरमा आयोजित कविता, निबन्ध तथा हाजिरी जवाफ प्रतियोगितामा भाग लिई प्रथम, द्वितीय र तृतीय स्थान हासिल गर्ने प्रतियोगीहरुलाई समेत पुरस्कृत गरिएको थियो । छैठौँ राष्ट्रिय कर दिवसका अवसरमा आयोजित कविता प्रतियोगितामा अस्मिता मरासिनी प्रथम, सिर्जना कट्टेल द्वितीय र ऋषिकेश लामिछाने तृतीय भएका थिए। यसैगरी निबन्ध प्रतियोगितामा एलिसा लामिछाने प्रथम, कुशल ढकाल द्वितीय र सविना सापकोटा तृतीय बनेका थिए ।

प्रथम कविता

नेपाल आमा र कर

तिमी जन्मिदा उनी गर्वले ढक्क फुलिन्
रे
तिमीलाई ताते ताते गराउन्
विशाल छातीमा उनी पहाड बनेर उठिन्
रे ।
तिम्रो प्रथम बालमुस्कानमा
उनी हिमालय बनेर हाँसिन् रे
हो, तिम्री आमा सर्वाङ्ग मुस्कुराइन् रे
उनले सोचिछन्-
“छोराले मेरो फाटेको धोती फेरिदिनेछ
जवानीमै चाउरिएका गालामा लाली
भरिदिनेछ
मेरा चर्किएका ओठमा नौनी लगाइदिनेछ
सम्पूर्ण अङ्गमा शृङ्गार गरिदिनेछ
मे मेरो छिमेकीसंग फूर्ति लगाउनेछु
ए दायांकी नानी ! ए बायांकी नानी !
मेरो छोराले मलाई भोको राखेको छैन
सन्तानले मलाई कहिल्यै नाङ्गो राखेको
छैन”
विडम्बना !
आमा एक्कासी टोलाउंछिन् र नजिकको
छिमेकीलाई बोलाउंछिन्
जब घरै हल्लाएर भयानक भूकम्प जान्छ
र आफ्नै छाती चिरेर पुराना समस्याको
थोत्रो गाडी उनकै सातो लान्छ ।
तथापि उनीभित्र सन्तानप्रतिको विश्वास
उर्लन्छ

जब छोरो सडकमा सम्पन्नताको नारा
कुर्लन्छ
आमाको विश्वास छ-
“उसले अवस्य मेरो उपचार गर्नेछ
अब बल्ल त उ कमाउने भएको छ”
‘आजको ताजा खबर ! आजको ताजा
खबर !’
पत्रिका विक्रेताको आवाजमा आमा कान
ठाडा बनाउंछिन्
सत्यको उद्घाटनमा घोर शोक
मनाउंछिन् ।
विक्रेता बोल्दै थियो ‘कर छली गर्नेलाई
कारवाही’
कर छलीको कारवाहीमा आफ्नै छोराको
नाम सुनेर
आमाले बगाइन् आंसुको कोशी र
पीडाको गण्डकी
भूकम्पले धाँजा परेका पहाड बनेर
उनको छाती चिरियो
आफैप्रति व्यङ्ग्यको अट्टहास बनेर आफ्नै
हिमाल उभियो
हो, साँच्चै यो आमाको असह्य दुर्दशा
थियो ।
छोराको कमाइमा आमाले अनेक सपना
बुनेकी थिईन्

दैलेख, डोटी र अछामका छाउगोठ
भत्काउने योजना बनाएकी थिईन्
वृद्धलाई यथेष्ट भत्ता र बालबच्चालाई
असल शिक्षा दिने संकल्प गरेकी थिईन्
भोग, रोग र अभावलाई समग्र
बस्तीबाटै सदाका लागि विदा दिने
महान् अभियान कल्पेकी
थिईन्
भत्केको धरहरा फेरि ठड्याउने अठोट
गरेकी थिईन्
यथार्थमै आमाले दुःखलाई सुखसंग
साट्ने मुहूर्त पर्खेकी थिईन् ।
तर उसले महान् सपूतको पर्खाइमा वर्षौं
भोकै बाँच्ने आमाको पीडा भुलेछ
आफ्नै जन्मका लागि महिनौं उपवास
बस्ने आमाको गरिमा बिर्सिन्छ
उसले आमाबाट लिन मात्र जानेछ, दिन
जानेनछ
उ आमाबाट कमाइ लुकाउन उनैले
नचिन्ने भएर हिड्न थालेछ
त्यसैले हजारौं समस्याका हजारौं टन
मालबाहक ट्रक थाम्ने उनको छाती
आज साइकल गुड्दासमेत ऐया र
आत्था गरिरहेछ
सर्वाङ्ग क्षतविक्षत आकाशे सहरमुनि
जर्जर बसाइ आफैमा एकादेशको

खण्डहर छ ।

छाउपडीमै छोरीको लाश देखेर
जीवन तुइनबाट फुत्किदै कर्णालीसंगै
बगेको देखेर
आमा संघै विलाप गरिरहेकी छिन्
उनी पल पल मरिरहेकी छिन्
उनी मरी मरी बांची बांचीरहेकी छिन्
र बांची बांची मरिरहेकी छिन् ।

निराशामै आशाको खोजीमा
उनी हरपल बर्बरारहेछिन्
बाबु हो, दाजुभाइलाई सहयोग गर
“आमाको दूधको भारा तिर
तिम्रै घर बनाउन सगौरव कर तिर”
‘कर तिरौं सभ्य बनौं’
‘कर तिरौं आफ्नो राष्ट्र आफै बनाउं’
उनले पटक पटक सुनेकी छन्, हो
वारम्बार सुनेकी छन्
उनले हरपल मनमा गुनेकी पनि छन्
कर, क अनि र आखिर के हो कर ?
कमाउ अनि रमाउ पो रहेछ कि ?
उनी अस्पष्टताको कठिन पर्वत नाघ्न
नसकेर छटपटाइरहन्छिन्
छिमेकीको उन्नतिमा सधैं हर्षित हुने

उनी
आफ्नै सन्ततिको अकर्मण्य र
कर्तव्यविहीनतामा सोच विवश छिन्-
“आमा नहुने टुहुरा हुन्छन् कि सन्तान
नहुने ?
कतै म सन्तान नभएको टुहुरो त
भइन् ?
म पुत्रवती हुं वा बांभी ?”
उनी असह्य पीडाको आगोमा
दन्डनाउँछिन्
र करुणाको कर्णाली बगाउँछिन् ।

अनेक ध्वनिहरु एउटै बन्दै कतैबाट
सहसा आवाज आउंछ
आमा नरुनुहोस्, तपाईंका विपत्तिका दिन
गए
ती आंखाबाट पीडाका गण्डकी होइन
हर्षका गण्डकी बगाउनुोस्
म मैलाई चिनेर आएको छु
म तपाईंको अनन्त यौवनको सुगन्ध
बुझेर आएको छु
आफ्नै पसिनाको मूल्य लिएर आएको
छु ।

हो र बाबु ? विश्वासको विरुवा

उम्रेला र ?
हो आमा, म विश्वासको विरुवा होइन,
कल्पवृक्ष बनेर आएको छु
अब छाउगोठमा तपाईंका छोरीका लास
होइन आमा
जिउने उल्लास भरिनेछ
वीभत्स बाटामा हिलो होइन
नेपाली पसिनाको रेशम विच्छयाइनेछ ।
हरेक पुस्ताको हरेक सन्तति
तपाईंलाई आमा भनेर सम्मान गर्नेछ
मातृभक्तिमा सम्पूर्ण रगत खन्याएर
मर्नेछ
आफ्नो कमाइको सानो अंशले
एउटाले हजुरको धोती फेरिदिनेछ
अर्काले चर्केको छातीको उपचार गरि
दिनेछ
अर्काले शृङ्गार भरिदिनेछ
हरेक ठाउँका विस्थापितलाई
उसकै ठाउँमा स्थापित गरिनेछ
किनकि अब एउटाले होइन
करोडौं हातले कर तिर्नेछ
र मातृभक्तिको पावन पगरी भिर्नेछ
तपाईंका पवित्र पाउमा सिंगै संसार
गिर्नेछ ।

अस्मिता मरासिनी
काञ्जिरोवा कलेज, कक्षा १२

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
आन्तरिक राजस्व विभाग
लाजिम्पाट, काठमाडौंको

भुक्तानीमा कर कट्टी गरिएको करको विवरण र कर दाखिला गर्ने सम्बन्धी
अत्यन्त जरूरी सूचना

आयकर ऐन, २०५८ ले रोजगार दाताले रकम भुक्तानी गर्दा, लगानी प्रतिफल र सेवा शुल्कको भुक्तानी गर्दा, आकस्मिक लाभको भुक्तानी गर्दा र ठेक्का वा करारको भुक्तानी गर्दा भुक्तानीकर्ताले कर कट्टी (अग्रिम कर कट्टी) गर्नुपर्ने रकम अग्रिम कर कट्टी गरी प्रत्येक महिना समाप्त भएको २५ दिन भित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू तथा करदाता सेवा कार्यालयहरूमा विवरण र कट्टी गरिएको रकम दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको विदितै छ । साथै भुक्तानीकर्ताले कागजात नराखेमा वा विवरण दाखिला नगरेमा, भुठ्ठा वा भ्रमपूर्ण विवरण दाखिला गरेमा तथा ऐन, नियमका व्यवस्थाको पालना नगरेमा शुल्क लाग्ने र तोकिएको मिति सम्म कर दाखिला नगरेमा व्याज लाग्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । तसर्थ, उपरोक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम भुक्तानी गर्दा कर कट्टी गर्ने जिम्मेवारी भएका व्यक्तिहरूले कानूनमा तोकिएको समयमा अनिवार्य रूपमा कर कट्टी गर्नुहुन र कर कट्टी गरिएको विवरण तथा कर कट्टी रकम दाखिला गरी हिसाब फरफारक गर्नुहुन यो सूचना गरिएको छ ।

छैठौं कर दिवसका भलकहरू

आधारभूत लेखा तालिम सम्पन्न

कारोवारको लेखाङ्कन देखि वित्तीय विवरणको तयारी तथा विश्लेषणसम्मका सबै अवधारणाहरूलाई सैद्धान्तिक तथा न्यवहारिक पक्षलाई समेटेर समेटेर तालिम सञ्चालन गरिएको थियो ।

तालिममा सहभागी आन्तरिक राजस्व कार्यालय तथा करदाता सेवा कार्यालयका कर अधिकृतहरू ।

काठमाडौं । आन्तरिक राजस्व विभाग र GIZ Revenue Administration Support (RAS) Project को संयुक्त आयोजनामा मिति २०७४ पुस ५ गते देखि पुस १९ गतेसम्म १२ दिने आधारभूत लेखा तालिम (Basic Accounting Training) सम्पन्न भएको छ । लेखा तथा करको आधारभूत विषयहरू समेटिएको सो तालिममा विभिन्न आन्तरिक राजस्व कार्यालय तथा करदाता सेवा कार्यालयका कर अधिकृतहरू सहभागी थिए । कारोवारको लेखाङ्कन देखि वित्तीय विवरणको तयारी तथा विश्लेषणसम्मका सबै अवधारणाहरूलाई सैद्धान्तिक तथा न्यवहारिक पक्षलाई समेटेर तालिम सञ्चालन गरिएको थियो । समापनका दिन प्रशिक्षार्थीको तर्फबाट करदाता सेवा कार्यालय, कालिमाटीका कर अधिकृत श्री साधुराम पुडासैनीले आफ्नो धारणा राख्दै कर प्रशासनमा नयाँ पदपूर्ती भएका

तथा कर प्रशासनमा सरुवा भइ आएका नयाँ कर अधिकृतको आधारभूत लेखा तथा कर सम्बन्धी ज्ञान कम भएको सन्दर्भमा उक्त तालिम प्रभावकारी भएको बताउनुभयो । कार्यक्रमले आफूहरूलाई लेखाका आधारभूत सिद्धान्त, जर्नल भौचर, खाता तथा वित्तीय विवरणसम्मको सबै ज्ञान अभिवृद्धि गर्नुका साथै कर छलीका जोखिमका क्षेत्रहरू पहिचान गर्न आवश्यक पर्ने विश्लेषण क्षमता पनि अभिवृद्धि गरेको बताउनुभयो । उहाँले लेखा तथा कर प्रशासनसम्बन्धी एडभान्स तालिमहरूको आवश्यकता रहेकाले त्यस्ता तालिम कार्यक्रम पनि गर्न आवश्यक रहेकाले सो सञ्चालन गर्न विभागसमक्ष आग्रह पनि गर्नुभयो । उक्त तालिमको समापन कार्यक्रममा विभागको तर्फबाट आफ्नो कुरा राख्नुहुँदै उपमहानिर्देशक श्री यज्ञ प्रसाद हुंगेलले यो तालिम व्यवस्थापन वाहेक अन्य शैक्षिक पृष्ठभूमि भएका

कर्मचारीहरूले आधारभूत ज्ञानका लागि लिनैपर्ने तथा व्यवस्थापन शैक्षिक पृष्ठभूमि भएका कर्मचारीले पनि आफ्नो ज्ञानलाई अद्यावधिक गर्न लिनैपर्ने तालिम रहेको बताउनुहुँदै यस तालिमबाट सिकेका कुरा मात्र प्रयाप्त नभएकोले नियमित अध्ययन आवश्यक रहेको समेत बताउनुभयो । यस्तैगरी कार्यक्रमको समापन गर्नुहुँदै विभागका उपमहानिर्देशक श्री शंकरप्रसाद खरेलले उक्त कार्यक्रमले कर अधिकृतमा भएको क्षमता केही हदसम्म अभिवृद्धि गरेकोले संस्था तथा कर अधिकृत स्वयंका लागि राम्रो रहेको बताउनुभयो । उहाँले आफ्नो पेशागत निष्ठा तथा सदाचारितालाई मध्यनजर गर्दै आफूलाई तोकिएको जिम्मेवारी निभाउन पनि आग्रह गर्नुभयो । यसका साथै एडभान्स तालिम पनि छिट्टै सञ्चालन गर्न लागेको कुरा जानकारी गराउनुभयो ।

कार्यालयहरूलाई निर्देशन

कर छुटको संस्थाको रूपमा दर्ता गर्ने अवस्था तथा निज संस्थाहरूको पालना गर्नु पर्ने कानुनी प्रावधान सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ तथा नियमावली, २०५८ मा विभिन्न व्यवस्थाहरू विद्यमान रहेको तथा उक्त व्यवस्था सम्बन्धमा आयकर निर्देशिका, २०६६ (सं.स.२०७३) एवं विभिन्न समयमा जारी गरिएको परिपत्रबाट समेत सो विषयलाई प्रष्ट पार्ने प्रयास गरिएको भए तापनि कर छुटको प्रमाण पत्र जारी गर्ने तथा नवीकरण सम्बन्धमा थप स्पष्ट गर्न विभाग अन्तर्गतका विभिन्न करदाता सेवा कार्यालय तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट माग भएको विषयमा देहाय बमोजिम गर्न कार्यालयहरूलाई पत्राचार गरिएको थियो ।

- १) कुनै निकायलाई कर छुट संस्था/निकायका रूपमा दर्ता गर्दा, कर छुटका प्रमाण पत्र जारी गर्दा तथा नवीकरण गर्दा उक्त संस्था/निकाय आयकर ऐन, २०५८ को दफा २ का खण्ड (घ) बमोजिमका संस्था/निकाय भए/नभएका तथा उक्त संस्था/निकायका आय दफा १० का खण्ड (छ) बमोजिमका भए/नभएका यकिन गर्ने,
- २) आयकर नियमावली, २०५८ को नियम ३ का अधिनमा रही कर छुट संस्था/निकायका रूपमा दर्ता गर्न र कर छुटका प्रमाणपत्र जारी गर्ने,
- ३) आयकर नियमावली, २०५८ का नियम ५ क. को अधिनमा रही कर छुटका प्रमाण पत्र नवीकरण गर्ने,
- ४) कुनै संस्था/निकायले कर छुटका प्रमाण पत्र नलिएका वा नवीकरण नगराएका आय वर्षका लागि आयकर ऐन, २०५८ का दफा बमोजिमका आय विवरण दाखिला गर्न लगाउने,
- ५) कुनै आय वर्षमा कर छुट प्राप्त संस्था/निकायका कर छुटका कारावार/आय र कर लाग्न काराबार/आय दुबै भएमा उक्त आय वर्षका लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८६ बमोजिमका आय विवरण दाखिला गर्न लगाउने,
- ६) कर छुटका संस्था/निकायले आयकर ऐन, २०५८ का परिच्छेद-१७ मा भएको व्यवस्था बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गरी विवरण सहित सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालयमा दाखिला गरे/नगरेको एकिन गरी कर, शुल्क तथा न्याज समत असुल गर्नु पर्ने भए सा समत दाखिला गराई कर छुटको प्रमाण पत्र जारी गर्ने/नवीकरण गर्ने,
- ७) कर छुटका प्रमाण पत्र नवीकरण सम्बन्धमा विभागबाट मिति २०७३।०८।०३ मा जारी गरिएको परिपत्र समेतलाई आधार लिने ।

नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय आन्तरिक राजस्व विभागको

पारिश्रमिक कर बुझाउने सम्बन्धी अत्यन्त जरूरी सूचना

कुनै पनि संघ संस्था विश्वविद्यालय, विद्यालय, न्यवासायिक फर्म कम्पनी, सरकारी निकाय, **NGO/INGO**, विमा आदि संस्थाले रोजगारी आयको सम्बन्धमा पारिश्रमिक भुक्तानी गर्दा निम्नानुसार कर कट्टी गरी राजस्व दाखिला गर्न सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

कर गणना गर्ने तरिका (रु. तीस लाखको उदाहरण)

नासिन्दा प्राकृतिक ब्यक्ति (एकलका लागि)	वासिन्दा प्राकृतिक ब्यक्ति (दम्पतिको लागि)
१. रोजगारीको कर योग्य आयको पहिलो तीन लाख पचास हजार रुपैयाँ सम्म एक प्रतिशतले हुने रु. ३५००१००	१. रोजगारीको कर योग्य आयको पहिलो चार लाख रुपैयाँसम्म एक प्रतिशतले हुने रु. ४०००१००
२. तीन लाख पचास हजार रुपैयाँ भन्दा बढी तर चार लाख पचास हजार रुपैयाँ सम्मको हकमा पन्ध्र प्रतिशतले हुने रु. १५०००१००	२. चार लाख रुपैयाँ भन्दा बढी तर पाँच लाख रुपैयाँ सम्मको हकमा पन्ध्र प्रतिशतले हुने रु. १५,०००१००
३. चार लाख पचास हजार रुपैयाँ भन्दा बढी तर पच्चीस लाख रुपैयाँ सम्मको हकमा पच्चीस प्रतिशतले हुने रु. ५,१२,५००१००	३. पाँच लाख रुपैयाँ भन्दा बढी तर पच्चीस लाख रुपैयाँ सम्मको हकमा पच्चीस प्रतिशतले हुने रु. ५,००,०००१००
४. पच्चीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढीको पाँच लाख रुपैयाँमा पच्चीस प्रतिशतले हुने रु. १,२५,०००१००	४. पच्चीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढीको पाँच लाखमा पच्चीस प्रतिशतले हुने रु. १,२५,००१००
५. आयकर ऐन, २०५८को अनुसूची १ को ढफा १(घ) बमोजिम पच्चीस लाख माथिको पाँच लाख रुपैयाँको पच्चीस प्रतिशतले हुने कर रकम एक लाख पच्चीस हजार रुपैयाँको थप चालिस प्रतिशतले हुने अतिरिक्त कर रु. ५०,०००१००	५. आयकर ऐन, २०५८को अनुसूची १ को ढफा १(घ) बमोजिम पच्चीस लाख माथिको पाँच लाख रुपैयाँको पच्चीस प्रतिशतले हुने कर एक लाख पच्चीस हजार रुपैयाँको थप चालिस प्रतिशतले हुने अतिरिक्त कर रु. ५०,०००१००

प्रकाशक
आन्तरिक राजस्व विभाग
लाजिम्पाट, काठमाडौं
फोन नं.: ०१-४४१५८०२, ४४१५८०३, ४४१९७१९
Email: taxbulletin@ird.gov.np
website: www.ird.gov.np

संरक्षक
किशोर जंग कार्की

संयोजन
भीषण राई

सल्लाहकार
मुकुन्द प्रसाद निरौला शंकर प्रसाद खरेल
यज्ञ प्र. ढुङ्गेल प्रेमशरण श्रेष्ठ

सम्पादन समूह
कमल कुमार भट्टराई
चुडामणि ढुंगाना
महाराज कोईराला
खेम नारायण रेग्मी
सुशील लम्साल